

Bidrag för glasögon till barn och unga

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om bidrag för glasögon till vissa barn och unga, med de två rättelser som utskottet föreslår.

Den nya lagen som utskottet tillstyrker innebär att det införs en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år och som omfattas av landstingens skyldighet att erbjuda hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen. Detsamma ska gälla den som erbjuds hälso- och sjukvård med stöd av lagen om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. och lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Vidare innebär lagen att regeringen får meddela föreskrifter om bidragets storlek, om övriga villkor för bidraget och om återbetalningsskyldighet. Lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2016.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena i följdmotionerna och i motionen från allmänna motionstiden.

I betänkandet finns sju reservationer (SD, C, L, KD). I en av reservationerna (C, L, KD) avstyrks propositionen.

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga.

Åtta yrkanden i följdmotioner.

Ett yrkande i en motion från allmänna motionstiden 2015/16.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Bidrag för glasögon till barn och unga	6
Reservationer	11
1. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (C, L, KD)	11
2. Vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, punkt 2 (SD)	11
3. Barn i åldern noll till sju år, punkt 3 (C, KD)	12
4. Uppföljning av bidraget, punkt 4 (C, KD)	12
5. Landstingens ambitionsnivå, punkt 5 (C, KD)	13
6. Hälso- och sjukvårdens ansvar för utprovning av glasögon, punkt 6 (C, KD)	13
7. Tilläggsdirektiv om subventionering av glasögon, punkt 8 (L, KD)	14
Särskilda yttranden	15
1. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (C, KD)	15
2. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (L)	15
3. Vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, punkt 2 (M)	15
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	17
Propositionen	17
Följdmotionerna	17
Motion från allmänna motionstiden 2015/16	18
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Bidrag för glasögon till barn och unga

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bidrag för glasögon till vissa barn och unga med de ändringarna att förkortningen ”m.m.” ska bytas ut mot förkortningen ”m.fl.” dels i 1 § andra stycket, dels i 2 § första stycket andra meningen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:71 och avslår motionerna

2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 1 och

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 1.

Reservation 1 (C, L, KD)

2. Vissa utlännningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd

Riksdagen avslår motion

2015/16:3299 av Carina Herrstedt (SD).

Reservation 2 (SD)

3. Barn i åldern noll till sju år

Riksdagen avslår motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 2.

Reservation 3 (C, KD)

4. Uppföljning av bidraget

Riksdagen avslår motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 3.

Reservation 4 (C, KD)

5. Landstingens ambitionsnivå

Riksdagen avslår motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 4.

Reservation 5 (C, KD)

6. Hälso- och sjukvårdens ansvar för utprovning av glasögon

Riksdagen avslår motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 5.

Reservation 6 (C, KD)

7. Översyn av subventionering av glasögon

Riksdagen avslår motion

2015/16:643 av Lars Eriksson m.fl. (S).

8. Tilläggsdirektiv om subventionering av glasögon

Riksdagen avslår motion

2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 2.

Reservation 7 (L, KD)

Stockholm den 28 januari 2016

På socialutskottets vägnar

Emma Henriksson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Henriksson (KD), Anna-Lena Sörenson (S), Cecilia Widegren (M), Lennart Axelsson (S), Margareta B Kjellin (M), Per Ramhorn (SD), Amir Adan (M), Mikael Dahlgvist (S), Kristina Nilsson (S), Carina Herrstedt (SD), Karin Rågsjö (V), Hans Hoff (S), Yasmine Larsson (S), Sofia Fölster (M), Staffan Danielsson (C), Stefan Nilsson (MP) och Christina Örnebjär (L).

Redogörelse för ärendet

Av budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1 utg.omr. 9 s. 126) framgår att regeringen avser att fr.o.m. 2016 avsätta 120 miljoner kronor per år för att även barn och unga i åldern 8–19 år ska få bidrag för glasögon på motsvarande sätt som barn i åldern 0–7 år. Utskottet har tillstyrkt regeringens förslag om anslag för utgiftsområdet, och riksdagen har anvisat anslagen enligt utskottets förslag (bet. 2015/16:SoU1).

Inom Socialdepartementet har promemorian Bidrag för glasögon till barn och unga (Ds 2015:28) tagits fram. Promemorian innehåller ett förslag till ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) med innebörden att landstingen ska lämna bidrag för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga i åldern 8–19 år. Promemorian har remissbehandlats.

Regeringen har begärt in ett yttrande från Lagrådet och har i huvudsak följt Lagrådets synpunkter. I förhållande till lagförslaget i lagrådsremissen har bl.a. den föreslagna skyldigheten för landstingen att lämna bidrag för glasögon eller kontaktlinser till vissa barn och unga placerats i en egen lag i stället för i hälso- och sjukvårdslagen.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga. Propositionens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslaget i bilaga 2.

Utskottet behandlar också tre följdmotioner och en motion från allmänna motionstiden 2015/16. Motionsförslagen finns i bilaga 1.

Utskottet tar i ärendet initiativ till två rättelser i regeringens förslag till lag.

Utskottets överväganden

Bidrag för glasögon till barn och unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag med de två rättelser som utskottet föreslår. Riksdagen avslår motioner om bidrag för glasögon till barn och unga, vissa utläningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, barn i åldern noll till sju år, uppföljning av bidraget, landstingens ambitionsnivå, hälso- och sjukvårdens ansvar för utprovning av glasögon, översyn av subventionering av glasögon samt tilläggsdirektiv om subventionering av glasögon.

Jämför reservationerna 1 (C, L, KD), 2 (SD), 3 (C, KD), 4 (C, KD), 5 (C, KD), 6 (C, KD) och 7 (L, KD) samt särskilda yttrandena 1 (C, KD), 2 (L) och 3 (M).

Propositionen

Regeringen föreslår att det införs en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnader för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år och som omfattas av landstingens skyldighet att erbjuda hjälpmedel enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Regeringen föreslår att skyldigheten regleras i en särskild lag om bidrag för glasögon till vissa barn och unga. Vidare föreslås att detsamma ska gälla den som erbjuds hälso- och sjukvård med stöd av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. (i propositionen benämnd lagen [2008:344] om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.m.) och lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utläningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Målgruppen för bidraget

Alla landsting ger i dag bidrag för standardglasögon till barn i åldern noll till sju år med stöd av 3 b § hälso- och sjukvårdslagen. Variationen är däremot stor när det gäller landstingens bidragsgivning för standardglasögon till barn och unga över åtta år. Det gäller dels vilka landsting som ger bidrag, dels hur stora belopp som ges. Mot bakgrund av att samtliga landsting redan i dagsläget ger bidrag för glasögon till barn i åldern 0–7 år anser regeringen att det bidrag som föreslås bör riktas till gruppen 8–19 år. Bidrag ska ges t.o.m. det år när den unge fyller 19 år. Regeringen förutsätter att bidraget till barn som är mellan noll och sju år även i fortsättningen kommer att ges av landstingen.

Målgruppen kommer även att innefatta barn i familjer som söker asyl, ensamkommande flyktingbarn och barn som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Regeringen anser att detta förslag innebär en förbättring för barn och unga i åldern 8–19 år.

Bidragets omfattning och bidragshanteringen

Enligt regeringens förslag får regeringen meddela föreskrifter om bidragets storlek, om övriga villkor för bidraget samt om återbetalningsskyldighet.

Regeringen avser att i förordning ange att bidrag inte bör ges för kostnaden för skadade eller borttappade glasögon eller kostnaden för reservglasögon eller motsvarande kontaktlinser. Dessa avgränsningar baseras på hur landstingen hanterar bidragsgivningen i dag.

Det finns inga enhetliga riktlinjer för vad som ingår när landstingen i dagsläget ger bidrag för glasögon, exempelvis glasets slipning, definition av normalglas, kostnader för bågar eller synundersökningar. Regeringen ser ingen anledning att tydliggöra vad bidraget ska omfatta i dessa avseenden, utan landstingen bör ges möjlighet att hantera bidraget på liknande sätt som de redan gör.

Det finns inte heller någon samlad statistik över antalet barn mellan 8 och 16 år som är i behov av glasögon eller kontaktlinser. Regeringens förslag baseras på Socialstyrelsens antagande om att 12–13 procent av barn i åldern 8–16 år är i behov av glasögon. Regeringen anser att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att följa upp och utvärdera reformen. En utvärdering av bidraget kan t.ex. visa på hur många barn och unga som får del av bidraget.

Regeringen avser att i förordning även reglera att bidrag för kostnader för glasögon eller kontaktlinser får uppgå till ett visst belopp per person. Det är sedan upp till varje landsting att besluta om högre bidrag ska ges.

Regeringen föreslår vidare att bidragshanteringen sker genom landstingen och att de har frihet att betala ut bidraget på det sätt som de anser är mest ändamålsenligt. Landstingen ger redan i dag bidrag för glasögon, och det finns uppbyggda system och strukturer för detta som kan användas.

I och med detta förslag kommer alla landsting, inom ramen för sitt befintliga system för bidragsgivning, att ha ett bidrag för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga i åldern 8–19 år. Det är enligt regeringen viktigt att detta lagstiftningsärende inte bidrar till en ambitionssänkning hos de landsting som i dagsläget ger ett högre bidrag till målgruppen. Förslaget syftar till att göra bidragsgivningen jämnare och tydligare för den enskilde, oavsett landsting, och inte till att sänka nuvarande nivåer.

Regeringen avser att i förordning även meddela bestämmelser om återbetalningsskyldighet.

Överklagbarhet och ikraftträdande

Regeringen föreslår att beslut om bidrag för kostnader för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga får överklagas till allmän förvaltningsdomstol och att prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen föreslår vidare att lagförslaget träder i kraft den 1 mars 2016.

Motionerna

I motion 2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärernas utgångspunkt är att alla landsting ska tillhandahålla bidrag för glasögon till barn eftersom glasögon till barn är att betrakta huvudsakligen som ett hjälpmedel. En enskild som inte själv kan tillgodose sina behov kan få ekonomiskt bistånd för glasögon enligt 4 kap.1 § socialtjänstlagen (2001:453), och på så sätt är möjligheten att få bidrag för glasögon enligt motionärerna redan tillgodosedd genom lagstiftningen för dem som har de största behoven. Vidare anför motionärerna att en lagstiftning om ett generellt bidrag för glasögon för alla innebär en inte obetydlig administrativ kostnad. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att det glasögonbidrag som ges till barn som är mellan noll och sju år inte ska påverkas på ett negativt sätt framöver. Det finns enligt motionärerna en risk för att besparingskrav drabbar denna åldersgrupp när lagstiftningskravet enbart omfattar barn över åtta år. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om en uppföljning av om ett generellt bidrag missgynnar dem som har de minsta ekonomiska marginalerna. I yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att ett generellt bidrag inte blir normerande så att vissa landsting sänker sin ambitionsnivå. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör förtydliga att hälso- och sjukvården inte ska svara för utprovning av glasögon till barn och unga över åtta år om det inte finns medicinska skäl till det. Motionärerna anser att det finns en risk för att vårdens resurser kommer att tas i anspråk av det som inte är vårdbehov och därmed öka risken för undanträngningseffekter.

I motion 2015/16:3299 av Carina Herrstedt (SD) föreslås ett tillkännagivande om att utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den lag som föreslås i propositionen. Motionären är mycket positiv till den föreslagna satsningen på barn och unga och ställer sig därför bakom regeringens proposition. För att Sverige ska kunna upprätthålla en reglerad invandring anser motionären dock att de som har fått ett avvisnings- och utvisningsbeslut eller befinner sig här utan tillstånd ska lämna landet. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett nytt förslag som innebär att personer som erbjuds hälso- och sjukvård enligt lagen om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den föreslagna lagen.

I motion 2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 1 föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna anser att det behövs en bred och förutsättningslös diskussion om ifall ett förstatligande av sjukvården kan bidra till att säkra sjukvårdens kvalitet och likvärdighet över landet. Någon sådan analys verkar dock enligt motionärerna inte ha föregått regeringens proposition, och inte heller någon analys om varför det är just glasögon till barn och unga i åldern 8–19 år som bör regleras och finansieras nationellt, medan det även i fortsättningen kommer att vara valfritt för landstingen att

subventionera glasögon till yngre barn. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om tilläggsdirektiv till utredningen om hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande. Motionärerna anser att regeringen skyndsamt bör ge utredningen ett tilläggsdirektiv om att också överväga lämpliga former för subventioner av glasögon till barn och unga, belysa stödformernas förhållande till regelverket för vårdbidrag samt överväga om ett högkostnadsskydd skulle vara mer ändamålsenligt.

I motion 2015/16:643 av Lars Eriksson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon. Enligt motionärerna är det inte rimligt att barn behandlas olika av olika landsting, utan det nuvarande systemet för subvention av barns glasögon bör ses över för att åstadkomma ett mer rättvist system.

Kommittédirektivet Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande

I december 2015 beslutades kommittédirektivet Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande (dir. 2015:134). En särskild utredare ska bl.a. se över tillgången till och användningen av hjälpmedel och lämna förslag i syfte att öka likvärdigheten och minska skillnaderna i avgifter och regelverk samt se över frågan om nationell reglering och ett samlat huvudmannaskap. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2017.

Utskottets ställningstagande

I dag råder det skillnader i landstingens bidragsgivning för glasögon till barn och unga. Alla landsting ger bidrag till standardglasögon eller kontaktlinser efter recept av ögonläkare till barn i åldern noll till sju år. Få landsting ger däremot bidrag för standardglasögon till barn och unga över åtta år, och subventionsgraderna varierar.

Utskottet välkomnar och ställer sig därför bakom förslagen i propositionen om bidrag för glasögon till barn och unga. Förslagen innebär att det införs en skyldighet för landstingen att lämna bidrag för kostnader för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år och som omfattas av landstingens skyldighet att erbjuda hjälpmedel enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen. Syftet med bidraget är att göra det möjligt för flickor och pojkar mellan 8 och 19 år, oavsett bakgrund eller funktionsförmåga, att delta på lika villkor i skolan och på fritiden. Det bidrar till att barn och unga kan leva och växa upp under goda förhållanden. Utskottet delar regeringens bedömning att en mer jämlik tillgång på glasögon motverkar att barn och unga som lever i familjer i ekonomisk utsatthet och i dag inte får bidrag för glasögon hamnar i utanförskap.

Utskottet tar i ärendet initiativ till två rättelser i regeringens lagförslag. Anledningen till initiativet är att förkortningen ”m.m.” ska bytas ut mot förkortningen ”m.fl.” på två ställen.

Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag med de två rättelser som utskottet föreslår och avslå motionerna 2015/16:3303 (L) yrkande 1 och 2015/16:3309 (KD, C) yrkande 1.

Utskottet anser i likhet med regeringen att målgruppen för bidraget ska innefatta barn i familjer som söker asyl, ensamkommande flyktingbarn samt barn som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Riksdagen bör således inte ta något initiativ med anledning av motion 2015/16:3299 (SD), och motionsyrkandet bör avslås.

Utskottet förutsätter att bidraget till barn som är mellan noll och sju år även i fortsättningen kommer att ges av landstingen. Det finns därför inte något skäl för riksdagen att ta något initiativ. Motion 2015/16:3309 (KD, C) yrkande 2 bör avslås.

Regeringen har i propositionen anfört att Socialstyrelsen bör få i uppdrag att följa upp och utvärdera reformen. En utvärdering av bidraget kan visa på hur många barn och unga som får del av bidraget, om det är några grupper som inte utnyttjar bidraget och anledningen till detta. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns anledning för riksdagen att ta något initiativ med anledning av ett motionsyrkande om uppföljning av bidraget. Motion 2015/16:3309 (KD, C) yrkande 3 bör därför avslås.

Det är enligt utskottet viktigt att detta lagstiftningsärende inte bidrar till en ambitionssänkning hos de landsting som i dagsläget ger ett högre bidrag till målgruppen. Förslaget syftar till att göra bidragsgivningen jämnare och tydligare för den enskilde, oavsett landsting, och inte till att sänka nuvarande nivåer. Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas skäl för ett sådant tillkännagivande som begärs i motion 2015/16:3309 (KD, C) yrkande 4. Motionsyrkandet bör därför avslås.

Ett motionsyrkande tar upp frågan om hälso- och sjukvårdens ansvar för utprovning av glasögon. Inte heller på detta område anser utskottet att riksdagen bör ta något initiativ. Motion 2015/16:3309 (KD, C) yrkande 5 bör avslås.

Ett motionsyrkande om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon får enligt utskottet anses vara åtminstone delvis tillgodosett med förslaget. Utskottet anser att motion 2015/16:643 (S) bör avslås.

Slutligen konstaterar utskottet att regeringen nyligen har fattat beslut om kommittédirektivet Hjälpmiddel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande. Utskottet anser inte att det finns behov av tilläggsdirektiv till utredningen, och motion 2015/16:3303 (L) yrkande 2 bör avslås.

Reservationer

1. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (C, L, KD)

av Emma Henriksson (KD), Staffan Danielsson (C) och Christina Örnebjär (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 1 och
2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande
1 och
avslår proposition 2015/16:71.

Ställningstagande

Vi anser inte att det finns skäl att införa lagen om bidrag för glasögon till vissa barn och unga. Vi anser därför att riksdagen bör avslå propositionen.

Vi utvecklar våra skäl för detta i våra särskilda yttranden 1 respektive 2.

2. Vissa utlännningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, punkt 2 (SD)

av Per Ramhorn (SD) och Carina Herrstedt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3299 av Carina Herrstedt (SD).

Ställningstagande

Vi är mycket positiva till den föreslagna satsningen på barn och unga. För att Sverige ska kunna upprätthålla en reglerad invandring anser vi dock att de som har fått ett avvisnings- och utvisningsbeslut eller befinner sig här utan tillstånd ska lämna landet. Utlännningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd bör enligt vår mening inte omfattas av den föreslagna lagen. Regeringen bör därför se över frågan om att personer som erbjuds hälso- och sjukvård enligt

lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den föreslagna lagen och återkomma till riksdagen med ett förslag.

3. Barn i åldern noll till sju år, punkt 3 (C, KD)

av Emma Henriksson (KD) och Staffan Danielsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringens utgångspunkt är att alla landsting redan erbjuder bidrag till barn mellan noll och sju år, men det finns enligt vår mening inte någon garanti för att detta kommer att gälla även framöver. Det finns en risk för att besparingskrav drabbar denna åldersgrupp när lagstiftningskravet enbart omfattar barn över åtta år. Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att det glasögonbidrag som ges till barn som är mellan noll och sju år inte ska påverkas på ett negativt sätt framöver.

4. Uppföljning av bidraget, punkt 4 (C, KD)

av Emma Henriksson (KD) och Staffan Danielsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 3.

Ställningstagande

En generell bidragsnivå innebär enligt vår mening att de som har ett större behov av glasögon kan komma att missgynnas. Vi anser därför att regeringen

bör följa upp om ett generellt bidrag kommer att missgynna dem som har de minsta ekonomiska marginalerna.

5. Landstingens ambitionsnivå, punkt 5 (C, KD)

av Emma Henriksson (KD) och Staffan Danielsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 4.

Ställningstagande

I propositionen understryks att det är viktigt att denna lag inte bidrar till en ambitionssänkning hos de landsting som i dag ger ett högre bidrag till målgruppen. Det är dock enligt vår mening svårt att se att det bidrag som regeringen fastslår inte kommer att bli normerande och därmed innebära att vissa landsting kommer att sänka sina belopp. Vi anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att ett generellt bidrag inte blir normerande så att vissa landsting sänker sin ambitionsnivå.

6. Hälso- och sjukvårdens ansvar för utprovning av glasögon, punkt 6 (C, KD)

av Emma Henriksson (KD) och Staffan Danielsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C) yrkande 5.

Ställningstagande

Flera remissinstanser påpekar det orimliga med att hälso- och sjukvården ska svara för utprovning av glasögon till barn och unga över åtta år när det inte finns medicinska skäl till det. Lagförslaget innebär enligt vår mening en risk

för att vårdens resurser kommer att tas i anspråk av det som inte är vårdbehov och därmed öka risken för undanträngningseffekter. Vi anser därför att regeringen bör se över frågan om att hälso- och sjukvården inte ska svara för utprovning av glasögon till barn och unga över åtta år om det inte finns medicinska skäl till det och återkomma till riksdagen med ett förslag.

7. Tilläggsdirektiv om subventionering av glasögon, punkt 8 (L, KD)

av Emma Henriksson (KD) och Christina Örnebjär (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen har nyligen fattat beslut om kommittédirektivet Hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande (dir. 2015:134). Vi anser att regeringen skyndsamt bör ge utredningen ett tilläggsdirektiv om att också överväga lämpliga former för subventioner av glasögon till barn och unga, belysa stödformernas förhållande till regelverket för vårdbidrag samt överväga om ett högkostnadsskydd skulle vara mer ändamålsenligt.

Särskilda yttranden

1. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (C, KD)

Emma Henriksson (KD) och Staffan Danielsson (C) anför:

Vi vill utöver det som anförts i reservation 1 anföra följande.

Vi anser att riksdagen bör avslå propositionen. Vår utgångspunkt är att alla landsting ska tillhandahålla bidrag för glasögon till barn eftersom glasögon till barn är att betrakta huvudsakligen som ett hjälpmedel. En enskild som inte själv kan tillgodose sina behov kan få ekonomiskt bistånd för glasögon enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), och på så sätt är möjligheten att få bidrag för glasögon enligt vår mening redan tillgodosedd för dem som har de största behoven. Vidare anser vi att en lagstiftning om ett generellt bidrag för glasögon för alla innebär en inte obetydlig administrativ kostnad.

2. Bidrag för glasögon till barn och unga, punkt 1 (L)

Christina Örnebjär (L) anför:

Jag vill utöver det som anförts i reservation 1 anföra följande.

Jag anser att riksdagen bör avslå propositionen. Det behövs enligt min mening en bred och förutsättningslös diskussion om ifall ett förstatligande av sjukvården kan bidra till att säkra sjukvårdens kvalitet och likvärdighet över landet. Någon sådan analys verkar dock inte ha föregått regeringens proposition, och inte heller någon analys om varför det är just glasögon till barn och unga i åldern 8–19 år som bör regleras och finansieras nationellt, medan det även i fortsättningen kommer att vara valfritt för landstingen att subventionera glasögon till yngre barn.

3. Vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd, punkt 2 (M)

Cecilia Widegren (M), Margareta B Kjellin (M), Amir Adan (M) och Sofia Fölster (M) anför:

I år införs bl.a. de tidsbegränsade uppehållstillstånd som vi moderater föreslog redan förra året och som ingår i den migrationspolitiska sexpartiöverenskommelsen.

När regelverket nu läggs om till tidsbegränsade uppehållstillstånd bör den automatiska rätten för personer med dessa tidsbegränsade uppehållstillstånd att få tillgång till välfärdstjänster och ersättningar i olika socialförsäkringssystem kunna analyseras och i vissa förekommande fall ifrågasättas.

Det kan inte med automatik vara en självklar utgångspunkt och del av det svenska samhällskontraktet att personer som inte bor permanent i Sverige, och

som inte har arbetat här, ska ha samma tillgång till tjänster i välfärden som dem som har svenskt medborgarskap eller permanent uppehållstillstånd eller dem som genom arbete har kvalificerat sig in i vårt välfärdssystem.

I regeringens proposition föreslås bl.a. på sidan åtta att bidrag för glasögon till barn och unga även ska omfatta asylsökande och personer som saknar nödvändiga tillstånd att vistas i Sverige. Vi vill med anledning av ovanstående anför att vi inte delar den principiella inriktningen att detta bidrag även ska komma personer som saknar tillstånd att vistas i Sverige till del.

Vi avstår nu från att reservera oss men anser att det finns anledning att mycket noga följa utvecklingen på området och förbehåller oss rätten att återkomma i frågan.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om bidrag för glasögon till vissa barn och unga.

Följdmotionerna

2015/16:3299 av Carina Herrstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd inte ska omfattas av den föreslagna lagen i proposition 2015/16:71 om bidrag för glasögon till barn och unga och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3303 av Barbro Westerholm m.fl. (L):

1. Riksdagen avslår proposition 2015/16:71 Bidrag för glasögon till barn och unga.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tilläggsdirektiv till utredningen om hjälpmedel, teknik och metoder för delaktighet och självbestämmande och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3309 av Emma Henriksson och Staffan Danielsson (KD, C):

1. Riksdagen avslår proposition 2015/16:71.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att det glasögonbidrag som ges för barn mellan 0 och 7 år inte ska påverkas på ett negativt sätt framöver och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en uppföljning av om ett generellt bidrag missgynnar de som har de minsta ekonomiska marginalerna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att ett generellt bidrag inte blir normerande så att vissa landsting sänker sin ambitionsnivå, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förtydliga att hälso- och sjukvården inte ska svara för

glasögonutprovning för barn och unga över 8 år om det inte finns medicinska skäl till det och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:643 av Lars Eriksson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av dagens system för subventionering av barns glasögon och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om bidrag för glasögon till vissa barn och unga

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om landstingens skyldighet att lämna bidrag för kostnader för glasögon eller kontaktlinser till vissa barn och unga.

Särskilda bestämmelser om landstingens skyldigheter att erbjuda hälso- och sjukvård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.m. och lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

2 § Ett landsting ska lämna bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga som är mellan 8 och 19 år och som omfattas av landstingets skyldighet att erbjuda hjälpmedel enligt 3 b § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). Detsamma gäller den som erbjuds hälso- och sjukvård med stöd av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.m. och lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

Regeringen får meddela föreskrifter om bidragets storlek och övriga villkor för bidraget samt om återbetalningsskyldighet.

3 § Beslut om bidrag för kostnad för glasögon eller kontaktlinser till barn och unga enligt 2 § får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2016.